

KAPET

Karlstads universitets Pedagogiska Tidskrift

Årgång 16, nummer 2, 2020

KAPET

Karlstads universitets Pedagogiska Tidskrift årgång 16, nummer 2, 2020

Karlstads universitets Pedagogiska Tidskrift handlar om pågående forskning inom Pedagogik, Pedagogiskt arbete, Didaktik och Specialpedagogik, huvudsakligen vid Karlstads universitet. Syftet med skriften är att ge en bild av forskningsverksamheten i Karlstad och att bidra till debatt inom utbildningsvetenskaplig forskning och praktik. Bidrag i form av artiklar, recensioner av avhandlingar eller annan aktuell litteratur och information från konferenser är välkomna.

Tidskriften har till och med 2018 som regel utkommit en gång per år. Från och med nummer 2019:1 har tidskriften övergått till löpande mottagning av manuskript under året och ambitionen om två nummer per år.

Bidrag till KAPET kan skrivas på svenska, andra nordiska språk eller engelska och skickas till redaktionssekreteraren. Tidskriften ges ut av Institutionen för Pedagogiska studier vid Karlstads universitet.

Ansvarig utgivare: Patrik Larsson

Redaktör: Maria Hjalmarsson (e-post: Maria.Hjalmarsson@kau.se)

Redaktionssekreterare: Kent Fredholm (e-post: Kent.Fredholm@kau.se)

Adress: Karlstads Pedagogiska Tidskrift, Institutionen för pedagogiska studier, Karlstads universitet, Universitetsgatan 2, 651 88 Karlstad.

e-ISSN: 2002-3979.

Texterna i tidskriften får kopieras för undervisningsändamål under förutsättning att författaren eller författarnas och tidskriftens namn finns med på kopiorna.

© författarna.

Nya rum för lärande? E-lärare som resurs för gymnasieelever i ett utvidgat och digitaliserat klassrum

Ann-Christin Randahl
Lektor i svenska språket
ann-christin.randahl@kau.se

Christina Olin-Scheller
Professor i pedagogiskt arbete och professor i litteraturvetenskap
christina.olin-scheller@kau.se

Marie Nilsberth
Docent i pedagogiskt arbete
marie.nilsberth@kau.se

Abstract

Med samhällets digitalisering och den ökande förekomsten av sociala medier skapas nya arenor för kunskapsutbyte mellan lärare och mellan lärare och elever. Hit hör att en ökande grupp lärare sprider idéer och tankar om klassrum och undervisning via exempelvis bloggar, YouTube-kanaler, Facebook och Twitter. Denna framväxande grupp, som verkar via digitala arenor och som vi benämner e-lärare, har beröringspunkter med digitaliserad yrkesutövning, så kallad e-professionalism. Syftet med artikeln är att fördjupa kunskapen om hur elever på gymnasiet använder e-lärare som undervisningsresurs, samt hur detta kan förstås i termer av e-professionalism. Det empiriska materialet består av en enkät där 26 gymnasieelever på ett högskoleförberedande program ingår. Resultaten visar att e-lärare är en etablerad resurs för gymnasieeleverna. Vår kartläggning pekar på att eleverna särskilt söker sig till e-lärare i matematik där de efterfrågar förklaringsmodeller eller exemplifieringar av tydligt avgränsade ämnesinnehåll, såsom olika matematiska modeller, begrepp eller strategier. Studien väcker ytterligare frågor om det utvidgade klassrummet som Internet erbjuder och om läraryrket som profession i en digitaliserad värld.

Nyckelord

e-professionalism, e-lärare, digitalisering, sociala medier

Introduktion

Med samhällets digitalisering skapas nya arenor för kunskapsutbyte mellan lärare och mellan lärare och elever. En sådan arena är sociala medier, där tiotusentals lärare skapar ett utvidgat kollegium som komplement till det lokala kollegiet på skolan (Lantz-Andersson, Peterson, Hillman, Lundin & Bergviken Rensfeldt, 2017). Stora Facebookgrupper i svenska och matematik lockar till exempel mellan en fjärdedel respektive en tredjedel av landets alla lärare. Dessa lärare är i sin tur medlemmar i ytterligare fem, tio, femton eller tjugo andra grupper av olika storlek och med olika fokus (Liljekvist, Randahl, van Bommel & Olin-Scheller, 2020). Lärare följer också kollegors bloggar och konton på Twitter, Instagram och YouTube. De flesta lärare i det utvidgade kollegiet är tysta följare, så kallade *authorized visitors* (Lantz-Andersson et al., 2017) eller *lurkers* (Preece Nonnecke & Andrews, 2004). Dessa följare lämnar inga eller få avtryck efter sig på de digitala forumen. Innehållet produceras i stället framför allt av en grupp nyckelpersoner (Britt & Paulus, 2016; Rehm & Notten, 2016) eller influerare, som gärna delar med sig av undervisningstips, material och lektionsupplägg till sina kollegor (Randahl, 2018). Under namn som *Magister Nordström*¹, *fröken Anna*², *so_magnus*³ och *Jenny på Wendes*⁴ sprider dessa lärare idéer och tankar om klassrum och undervisning via digitala och sociala medier. Innehållet är ofta exempel från lärarens egen praktik och kan inbegripa bilder, ljud- och videoinspelningar från undervisningen i det egna klassrummet. I vår artikel intresserar vi oss för hur elever uppfattar dessa lärare som en resurs i lärandet.

I likhet med andra yrkesgrupper, såsom till exempel läkare, jurister och psykologer, har alltså lärares yrkesutövande förflyttats in på Internets digitala arenor. Denna framväxande grupp har beröringspunkter med digitaliserad yrkesutövning, så kallad e-professionalism, vilket tidigare framförallt har studerats inom vårddyrken (Cain & Romanelli, 2009). Dessa lärare som verkar på digitala arenor – eller e-lärare som vi kallar dem – utgör på så vis ett nytt fenomen i den svenska skolan och är i fokus för vår artikel. E-lärarnas inlägg finns oftast öppet tillgängligt och sökbart i till exempel blogg-form eller som YouTube-kanaler, och därmed har även elever möjlighet att ta del av materialet och utgör i vissa fall direkta mottagare av vad dessa e-lärares publicerar och gör tillgängligt. Till exempel finns matematiklärare med egna YouTube-kanaler där lösningar på olika matematikuppgifter presenteras (se exempelvis ”Fredriks filmer”⁵ och Johan Wendt⁶). Eleverna kan också på ett enkelt sätt på egen hand söka upp e-lärares undervisning i olika ämnen för att få stöd och hjälp. För eleverna, som redan under skoldagarna i allt högre grad använder sig av digitala verktyg, bidrar på så vis e-lärarnas undervisning till

---

¹<https://www.youtube.com/watch?v=LV54MA6SyKI>

²<https://frokenanna.se/>

³https://www.youtube.com/results?search_query=so_magnus

⁴<http://jennypawendes.blogspot.com/>

⁵<https://www.youtube.com/channel/UC6Re9jUt6d4R1ccYv1ryA5Q>

⁶https://www.youtube.com/channel/UCwwsDq_x3so-EydhImWUpuQ

att vidga det fysiska men också alltmer uppkopplade klassrummet. Den fysiska läraren och dennes undervisningspraktiker som möter eleven i det faktiska klassrummet flätas därmed samman med den digitala tekniken och de digitala maskinerna till vad som vad som skulle kunna ses som en ”cyborg” (Haraway, 1991), där teknologin samverkar med människan och integreras i meningsskapandet. På så vis utgör e-lärarnas kanaler inte bara ett utvidgat kollegium, utan också ett utvidgat lektionsrum för elever. I vår artikel intresserar vi oss för hur elever uppfattar dessa lärare som en resurs i sitt lärande.

I egenskap av influerare, med såväl lärare som elever som följare, kan man anta att e-lärarna inte bara påverkar vad som händer i klassrum runt om i Sverige, utan också kan beskrivas som (nya) makthavare i ett digitaliserat utbildningslandskap. Samtidigt som de e-lärare som har många följare lyfts fram i olika sammanhang (se t.ex. Clio, 2018; Wallin, 2018), har också kritik väckts mot att e-lärare inte följer en tidigare etablerad yrkesetik (se t.ex. Lernfelt, 2019; Olsson, 2020; Sandström, 2020). Kunskap saknas dock om vilken roll e-lärare har i det svenska utbildningslandskapet i allmänhet, och vilka funktioner de som företrädare för lärarprofessionen har för kollegors undervisning och elevers lärande i olika ämnen. I denna artikel studerar vi specifikt e-lärarnas följare, som i vår studie utgörs av elever i gymnasieskolan. Syftet är att få kunskap om på vilka sätt e-lärare används som en undervisningsresurs och hur detta kan förstås i termer av e-professionalism.

Tidigare forskning och teoretiskt ramverk

I jämförelse med andra mer uttalade professioner som till exempel läkarkåren, som grundar sin status på en tydligare vetenskaplig kunskapsbas, brukar lärarkåren karaktäriseras som en semi-profession, som bara uppvisar vissa av de klassiska professionernas attribut (Brante, 2009; Englund & Solbrekke, 2015). Måttet på professionalitet handlar delvis om yttre kriterier som frågan om behöriga och obehöriga lärare, kriterier som är lätta att enas om. Ett betydligt viktigare kriterium för professionalitet är makten över arbetets innehåll, vilken under de senaste decennierna har minskat för lärarkåren (Lundström, 2015; Stenlås, 2009). Samtidigt har nya tekniska lösningar inneburit en förändring i kommunikation och tjänster för yrken inom utbildning, men också för hälsovård och sociala tjänster (Chretien & Matthew, 2015). Man pratar ibland om en framväxt av en så kallad e-professionalism (Cain & Romanelli, 2009; Poth, McCallum & Tang, 2016), där traditionella professionsparadigm manifesteras genom digitala – och sociala – medier.

Framväxten av sociala medier möjliggör alltså på flera sätt att lärare kan synliggöra sin profession och sina aktiviteter i klassrummet. Tidigare studier visar att sociala medier, som exempelvis Facebook, erbjuder ett kunskapsutbyte mellan lärare i relation till

professionsfrågor (van Bommel, Randahl, Liljekvist & Ruthven, 2020; Ranieri, Manca & Fini, 2012) samt att man här som lärare kan agera i olika roller från novis till expert (Prestridge, 2019) och på så vis förändra sin läraridentitet. I en intervjustudie med 26 högaktiva medlemmar i Facebook-grupper för lärare framträdde en utvecklingsbana med ett avgörande steg för deltagare i denna nya medieekologi – valet att bli offentlig (Randahl, Liljekvist, Olin-Scheller & van Bommel, inskickad). Detta sker när lärarna väljer att skapa ett inlägg eller skriva en kommentar i en Facebook-grupp. Att bli offentlig är förknippat med viss oro, eftersom man blir synlig för andra i gruppen med förnamn och efternamn (ibid). Men efter att man tagit steget, börjar många skapa egna inlägg och en egen agenda. De blir nyckelpersoner i gruppen och tar med sina inlägg ett stort ansvar för gruppens innehåll och aktivitet (Britt & Paulus, 2016; Rehm & Notten, 2016). Ur en mentorsroll utvecklar sedan vissa lärare rollen som en slags influerare, ibland med (tio)tusentals följare. Denna grupp lärare kan bli uppmärksam i andra sammanhang än i sitt klassrum eller på sin skola – de kan sitta i jurygrupper, få föreläsningsuppdrag eller erbjudanden att skriva läromedel och vinna pedagogiska priser.

Hur kan då e-lärarnas undervisning förstås ur ett professionsperspektiv? För att närma oss detta område tar vi avstamp i vad som kan beskrivas som de klassiska didaktiska frågorna om undervisningens *Vad*, *Hur* och *Varför*. Dessa frågor utgör centrala dimensioner för att förklara och illustrera relationer med utgångspunkt i den så kallade didaktiska triangeln (Hopmann, 2007; Künzli, 1998). Den didaktiska triangeln är en modell som ofta har använts för att illustrera grundläggande relationer mellan läraren, eleven och innehållet i ett undervisningssammanhang. Modellen kan på så vis ses som ett sätt att beskriva lärarprofessionens kärna. Hopmanns (2007) beskrivning av didaktik grundas i en syn på undervisning som ett bildningsprojekt, som baseras på det meningsskapande som sker i en individs, en elevs, lärandeprocess i relation till ett givet ämnesstoff (*matter*). Mot bakgrund av detta lyfter Hopmann fram tre dimensioner som kan relateras till de tre didaktiska frågorna, och som vi använder oss av som ramverk för vår analys. Den första dimensionen (*order*), handlar om urval och ordnande av ett undervisningsinnehåll och kan sägas motsvara den didaktiska *Vad*-frågan. Med hänsyn tagen till elevens förförståelse kan läraren introducera eleven för ett visst innehåll och explicitgöra hur det relaterar till ämnets centrala begrepp och strukturer. Den andra dimensionen som Hopmann beskriver handlar om innehållets organisering och sekvensering (*sequence*), alltså *Hur*-frågan, hur undervisningens metod kan skapa de bästa förutsättningarna för elevers lärande. Den tredje och sista dimensionen handlar om val (*choice*), och kan kopplas till den didaktiska *Varför*-frågan. Denna dimension menar Hopmann handlar om hur lärarens didaktiska val svarar mot krav från övergripande styrdokument samt kollegiala och samhälleliga förväntningar på elevers kunskapsutveckling och lärande.

Med e-professionalism som kontext ges de didaktiska frågorna en viss förskjutning. E-lärares val av *hur*, *vad* och *varför* görs inte med nödvändighet i relation till en specifik grupp elever. I mötet mellan eleven och e-läraren är det eleven som har rollen att välja den lärare, det innehåll och det upplägg som upplevs som relevant i den situation eleven befinner sig i. Eftersom ambitionen med denna studie är att bidra med kunskap om på vilka sätt e-lärare kan utgöra en undervisningsresurs för elever ställs de didaktiska frågorna ur ett elevperspektiv, inte ur ett lärarperspektiv. När det gäller Vad-frågan intresserar vi oss specifikt för vilka skolämnen som eleverna särskilt pekar ut och om möjligt vilket ämnesinnehåll de särskilt söker efter. Hur-frågan kopplas i studien till frekvens och användarmönster, det vill säga hur ofta och i vilka situationer eleverna tar eleverna hjälp av e-lärare och om de följer specifika lärare på nätet. Varför-frågan synliggörs när elever motiverar varför de tar hjälp av e-lärare i sitt lärande.

Metod och material

För att få en preliminär uppfattning om utbredningen av och intresset för e-lärare som undervisningsresurs för elever genomfördes en enkätundersökning med 26 gymnasieelever på ett högskoleförberedande program. Enkäten konstruerades i Sunet survey och distribuerades via en länk som elevernas lärare publicerade på skolans lärportal. Enkäten innehöll frågor med slutna såväl som öppna svarsalternativ. Eleverna ombads att uppges om de tagit hjälp i sitt skolarbete av någon lärare på YouTube eller andra sociala medier och med vilken regelbundenhet det i så fall skett. Vi bad dem också att specificera vad de behövde hjälp med och i vilka skolämnen de bedömde att man som elev kunde få extra gott stöd på detta sätt. I anslutning till dessa frågor uppmanades eleverna att, om de mindes, skriva ner namn på dessa lärare.

Enkätsvaren sammanställdes med hjälp av Sunet Surveys rapportverktyg. Öppna svarsalternativ analyserades av författarna. Uppgifter om skolämnen grupperades och relaterades till frekvens. Typ av innehåll som eleverna uppgav att de fick hjälp med tematiserades och lärare som nämndes listades.

Den enkätfråga som adresserade hur ofta eleverna tagit hjälp av e-lärare hade konstruerats med fritextsvar, där det av frågan framgick att vi ville veta om det skedde dagligen, varje vecka, ett par gånger i månaden eller någon gång varje termin. 16 elever har svarat med något av dessa fyra alternativ medan fyra elever har formulerat ett eget svar. Till exempel skriver en elev ”varje gång jag har haft matteprov har jag kollat på samma kille”. Eftersom vi inte med säkerhet vet hur ofta klassen har matteprov kan vi inte utläsa med vilken frekvens eleven använder sig av e-lärare. Vi har därför valt att ta hänsyn till de 16 svar som valt något av de föreslagna alternativen. Sex elever har avstått från att svara. I samband med att enkäten revideras för en mer omfattande undersökning kommer denna fråga att konstrueras med flervalalternativ.

Resultat

Av 26 tillfrågade elever uppger 24 att de tagit hjälp i sitt skolarbete av lärare på YouTube eller andra sociala medier. En elev använder e-lärare som resurs varje vecka. De övriga 15 svaren fördelar sig lika mellan ett par gånger i månaden (6 svar) och någon gång per termin (7 svar).

Framförallt uppger eleverna att de tar hjälp av e-lärare för att lösa skolarbete i matematik. Av totalt 20 fritextsvar innehåller 16 svar matematik. I svaren finns ingen mer specifik information om vilka områden eleverna fick hjälp med, men eleverna framhåller att e-lärarna kan förklara på ett sätt som underlättar förståelse. Två fritextsvar får illustrera detta: ”Jag tycker detta fungerar väldigt bra i matten, eftersom läraren som jag lyssnar på är mycket duktig på att förklara i videon, så att jag förstår” respektive ”han är noggrann så att man kan hänga med oavsett nivå”.

Fyra elever nämner moderna språk. Två av dessa specificerar hjälpen de fick till att handla om grammatik. I ett av fritextsvaren antyds att man kan få extra bra hjälp i matematik och språk för att de är vad eleven beskriver som faktaämnen: ”Man får särskilt bra hjälp i faktaämnen där man inte behöver skriva så mycket om sina egna åsikter. T.ex. matte och tyska”.

Fyra elever nämner olika samhällsorienterande ämnen, där en av eleverna konkretiserar sitt svar med att hen sökte efter hjälp om begreppsparet ”aktör och struktur”. En elev nämner svenska och beskriver hur en lärare laddat upp exempel där elever håller tal, som kan tjäna som modell för vad lärare efterfrågar: ”det är härligt att se när lärare lägger upp tal på andra elever så att man ser lite vad det är att en lärare vill att man ska ha med”.

Två av svaren ger ingen specifik information om vilken hjälp eleverna fick. I det ena svaret står kort och gott ”skola” och i det andra att eleven inte minns.

Några elever anger motiv för att ta hjälp e-lärare. En elev beskriver en ökad grad av användning i samband med distansundervisning: ”pga distans skola har jag tittat [sic!] på sammanfattningar och genomgångar av kapitlet för att förstå mer”. En annan elev beskriver hur e-lärare kan ha en kompensatorisk funktion i skolarbetet när föräldrar inte har möjlighet att hjälpa till: ”Jag använder mig bara av det när jag inte förstår något hemma och inte har någon lärare nära som kan hjälpa mig”. Samme elev konstaterar dock att e-lärare inte kan ersätta den ordinarie läraren i klassrummet: ”Jag rekommenderar inte att ersätta det mot en vanlig lektion”.

Vilka e-lärare eleverna tar hjälp av ger enkätsvaren inte så stor information om. Två namn nämns, Mattias Dahlgren och Johan Wendt. De har båda YouTube-kanaler inom matematik. En stor amerikansk YouTube-kanal inom historia med nära fyra miljoner

prenumeranter nämns också, *OverSimplified*. I övrigt är ett återkommande svar att eleverna inte minns namnen på de e-lärare man tagit hjälp av, men en elev skriver att man känner igen namnen när man ser dem. En annan elev skriver att hen väljer olika videor varje gång: ”jag kollar på olika videos varje gång. Prenumererar inte på någon speciell”. I vilken utsträckning eleverna återkommande tar hjälp av samma e-lärare eller väljer olika tycks alltså variera.

Sammantaget ger svaret på Vad-frågan både en bild av stor konsensus – det är framförallt i matematikämnet som elever tar hjälp av e-lärare – och av spridning, där e-lärare tycks erbjudas hjälp i de flesta av skolans ämnen. Svaret på Hur-frågan visar på en omfattande användning av e-lärare som styrs av elevernas egna upplevda frågor och behov. Samtliga elever utom två säger sig ha tagit hjälp av e-lärare i sitt lärande. Med vilken frekvens det sker varierar mellan olika elever och användningen kan därmed förstås som i hög grad individualiserad. Enkätsvaren ger inte underlag att närmare precisera om eleverna gör aktiva val av e-lärare eller om det sker mer slumpmässigt. Motiv för att ta hjälp av e-lärare, det vill säga svaret på varför-frågan, går ur elevperspektivet att förstå som i första hand kompensatoriskt; den hjälp som den ordinarie läraren kan erbjuda upplevs som otillräcklig. Flera av svaren indikerar att det upplevda behovet går att koppla till examinationer av olika slag, och implicerar att e-lärarna delvis kan förstås som en resurs i relation till olika ämnens kunskapskrav och betyg. Det går därmed också att tolka användningen som en till stor del strategisk handling (Berge, 1988). Eleverna efterfrågar till exempel hjälp med att sammanfatta huvuddragen i ett ämnesområde eller synliggöra riktlinjer för bedömning.

Diskussion

Våra resultat visar att e-lärare är en etablerad resurs för de elever som ingick i studien. Även om vårt material är begränsat framgår att fenomenet e-lärare behöver utforskas vidare. Särskilt intressant är att referenser till matematikämnet förekommer så ofta när elever beskriver sin användning. Detta väcker frågor om ämnesinnehållet i matematik lämpar sig särskilt väl för detta medium, om det handlar om att behovet av stöd är extra stort i matematik eller om möjligtvis matematiklärare i högre utsträckning ser YouTube-kanalen som ett bra redskap för undervisning och lärande. Vår enkät ger få specifika svar på vilket ämnesinnehåll som eleverna behövde hjälp med. En tänkbar förklaring till detta kan vara enkätens utformning. I enkäten ställdes frågan om vad eleverna behövde hjälp med före frågan om i vilka skolämnen eleverna bedömde att man kunde få extra gott stöd. Hälften av eleverna gav ett ämne som svar även på den första frågan. Genom att förändra ordningen på de båda frågorna hade möjligen fler elever preciserat sina svar kring frågor om ämnesinnehåll.

Hur skulle då e-lärarnas verksamhet på Internet kunna förstås i termer av e-profession? För en mer fördjupad förståelse av e-lärare i sociala medier som en form av e-profession och av deras roll i dagens digitala skola krävs mer omfattande studier av elevers användarmönster, av e-lärares motiv och av det innehåll som publiceras och görs tillgängligt på sociala medier. Trots detta menar vi att även den här begränsade kartläggningen visar att elever faktiskt kan söka sig till e-lärarna för att få stöd i sina studier och att e-lärarnas inlägg därmed går att förstå som en form av yrkesutövande. Det som framkommer i resultatet indikerar att det som eleverna främst beskriver handlar om att få förklaringsmodeller eller exemplifieringar av tydligt avgränsade ämnesinnehåll, såsom olika matematiska modeller, tydliga begrepp eller strategier. Undervisning handlar i grunden om möten mellan någon som kan mer (läraren) och någon som vill lära (eleven), och de möten som beskrivs i elevernas enkätsvar initieras av eleven som måste söka och välja bland de olika inlägg som lagts ut av e-lärarna. Till skillnad mot Hopmanns (2007) beskrivning av hur läraren i sitt urval av stoff gör överväganden i relation till elevens förväntade förförståelse är det här elevens behov av information eller kunskap som är utgångspunkten för att söka sig till en e-lärare. Men under förutsättning att eleven själv har en tydlig idé om vad-frågans innehåll, verkar e-lärare kunna erbjuda en ny resurs för att förklara och strukturera tydligt avgränsade delar av olika skolämnens innehåll. När det gäller hur-frågan som didaktisk dimension är en kontinuerlig interaktion i det närmaste omöjlig; e-läraren kan inte anpassa undervisningen till elevens successivt förändrade förståelse av ett innehåll. I jämförelse med undervisningen i det fysiska klassrummet blir e-lärarnas undervisning på så vis främst monologisk, vilket också elevsvaren i enkäten antyder genom att e-lärarna ses som ett näst bästa alternativ.

Varför initieras då dessa undervisningssituationer i relation till samhälleliga krav och förutsättningar? Även här behövs ytterligare studier, men i en vidare diskussion kan fenomenet e-lärare ses som en del av ett allt mer digitaliserat samhälle där influerare och sociala medier blivit en allmänt tillgänglig del av människors socialitet där var och en söker sig fram till de kanaler och grupperingar som passar det egna behovet och intresset bäst. Även inom skola och utbildning syns en allt högre grad av individualisering, där varje elev förväntas söka sin egen väg till kunskap med hjälp av digitala redskap och e-lärare blir ytterligare ett erbjudande att välja bland i den egna personliga sökvägen.

E-lärarnas undervisning sker på andra villkor och tar sig andra uttryck än undervisning av lärare i ett fysiskt klassrum, och e-lärare omfattar inte alla delar av lärarprofessionen. Men även för andra e-professioner inom till exempel vårdsektorn eller juridiken gäller att de digitala yrkesutövarna endast kan utföra vissa delar av yrkesutövningen. Vi menar därför att det är fortsatt intressant att uppmärksamma e-lärare på till exempel YouTube och i sociala medier med utgångspunkt i begreppet e-professionalism. Vår studie ger indikationer om att användningen intensifieras i samband med examinationer av olika slag. Detta väcker frågor för fortsatta studier av om och i vilken grad e-lärare bidrar till

det redan idag starka trycket på bedömning, där många elever kan känna stora krav på att prestera väl. Resultaten ger även anledning att vidare undersöka elevernas strategier för att söka och välja. Söker eleverna upp specifika e-lärare, söker de mer systematiskt på innehåll till exempel på YouTube, eller får de tips av lärare, föräldrar eller andra elever på relevanta kanaler? Fortsatta studier behöver också ta ett vidare grepp om det utvidgade klassrummet och vilken roll e-professionalismen har för exempelvis frågor om individualisering och personalisering. De frågor som väcks bara genom en sådan här begränsad enkät-undersökning menar vi slutligen visar att vi behöver mer kunskap, både om läraryrket som profession och om elevers lärande i en digitaliserad värld.

Referenslista

- Berge, K. L. (1988). *Skolestilen som genre: med påtvungen penn*. Oslo: Landslaget for norskundervisning (LNU)/Cappelen.
- van Bommel, J., Randahl, A., Liljekvist, Y. & Ruthven, K. (2020). Tracing teachers' transformation of knowledge in social media. *Teaching and teacher education*, 87, Article 102958. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2019.102958>.
- Brante, T. (2009). Vad är en profession? Teoretiska ansatser och definitioner. I M. Lindh (Red.), *Profession och vetenskap: idéer och strategier för ett professionslärosäte* (s. 15–34). Högskolan i Borås.
- Britt, V. G. & Paulus, T. (2016). "Beyond the Four Walls of My Building": A Case Study of #Edchat as a Community of Practice. *American Journal of Distance Education*, 30(1), 48–59. doi: 10.1080/08923647.2016.1119609.
- Cain, J. & Romanelli, F. (2009). E-Professionalism: A New Paradigm for a Digital Age. *Currents in Pharmacy Teaching and Learning*, 1(2), 66–70. doi: 10.1016/j.cptl.2009.10.001.
- Chretien, K. C. & Matthew, G. T. (2015) Online professionalism: A synthetic review. *International Review of Psychiatry*, 27(2), 106–117. doi:10.3109/09540261.2015.1004305
- Clio (2018). *9 inspirerande skolprofiler du bör följa*. <https://www.clio.me/se/8-inspirerande-skolprofiler-du-bor-folja/>
- Englund, T. & Solbrenke, T. D. (2015). Om innebörder i lärarprofessionalism. *Pedagogisk forskning i Sverige*, 20(3–4), 168–194.
- Haraway, D.J. (1991). *Simians, cyborgs, and women: the reinvention of nature*. New York: Routledge.
- Hopmann, S. (2007). Restrained Teaching: the common core of Didaktik. *European Educational Research Journal*, 6(2), 109–124. doi: 10.2304/eej.2007.6.2.109.
- Künzli, R. (1998). The common Frame and Places of Didaktik. I B. Gundem, S. Hopmann (Red.), *Didaktik and/ or Curriculum. An International Dialogue*. New York: Lang. 29–45.
- Lantz-Andersson, A., Peterson, L., Hillman, T., Lundin, M., & Bergviken Rensfeldt, A. (2017). Sharing repertoires in a teacher professional Facebook group. *Learning, Culture and Social Interaction*, 15. doi:10.1016/j.lcsi.2017.07.001.
- Lave, J. & Wenger, E. (1991). *Situated learning: Legitimate peripheral participation*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Lernfelt, M. (2019, 15 december). Lärarna som gått helt vilse som influensers. *Expressen*.

Randahl, Olin-Scheller & Nilsberth: Nya rum för lärande? E-lärare som resurs för gymnasieelever i ett utvidgat och digitaliserat klassrum

- <https://www.expressen.se/debatt/lararna-som-gatt-helt-vilse-som-influencers/>
Liljekvist, Y., Randahl, A.-C., van Bommel, J. & Olin-Scheller, C. (2020). Facebook for Professional Development: Pedagogical Content Knowledge in the Centre of Teachers' Online Communities, *Scandinavian Journal of Educational Research*. doi: 10.1080/00313831.2020.1754900
- Lundström, U. (2015). Teacher autonomy in the era of New Public Management. *Nordic Journal of Studies in Educational Policy*, 2015(2). doi: 10.3402/nstep.v1.28144
- Olsson, E. (2020, 20 februari). Lärarrådet: Influencer kan skada hela yrkeskåren. *Lärarnas tidning*. <https://lararnastidning.se/lararradet-influencer-kan-skada-hela-yrkeskaren/>
- Poth, C., McCallum, K. & Tang, W. (2016). Teacher E-professionalism: An Examination of Western Canadian Pre-service Teachers' Perceptions, Attitudes, and Facebook Behaviours. *Alberta Journal of Educational Research*, 62(1), 39–60.
- Preece, J., Nonnecke, B. & Andrews, D. (2004). The Top Five Reasons for Lurking: Improving Community Experiences for Everyone. *Computers in Human Behavior*, 20(2), 201–223. doi: 10.1016/j.chb.2003.10.015.
- Prestridge, S. (2019). Categorising Teachers' Use of Social Media for their Professional Learning: A Self-Generating Professional Learning Paradigm. *Computers & Education*, 129, 143–158.
- Randahl, A.-C. (2018). Språkhandlingar i professionella lärandegemenskaper på Facebook. I A. M. Hipkiss, P. Holmberg, L. Olvegård, K. Thyberg & M. P. Ängsal (Red.), *Grammatik, kritik, didaktik: nordiska studier i systemisk-funktionell lingvistik och socialsemiotik* (s. 117–127). Trettonde nordiska konferensen för systemisk-funktionell lingvistik och socialsemiotik (NSFL 13), 12-13 oktober 2017: Göteborg.
- Ranieri, M., Manca, S. & Fini, A. (2012). Why (and how) Do Teachers Engage in Social Networks? An Exploratory Study of Professional Use of Facebook and its Implications for Lifelong Learning. *British Journal of Educational Technology*, 43(5), 754–769. doi:10.1111/j.1467-8535.2012.01356.x.
- Rehm, M. & Notten, A. (2016). Twitter as an Informal Learning Space for Teachers!? The Role of Social Capital in Twitter Conversations among Teachers. *Teaching and Teacher Education*, 60, 215–223. doi:10.1016/j.tate.2016.08.015.
- Sandström, F. (2020, 4 september). Lärare eller månglare? <https://fredrikarboga.wordpress.com/2020/09/04/larare-eller-manglare/>
- Stenlås, N. (2009). *En kär i kläm – Läraryrket mellan professionella ideal och statliga reformideologier*. Stockholm: Regeringskansliet. Rapport till expertgruppen för studier i offentlig ekonomi 2009:6.
- Wallin, F. (2018, 9 juli). Magister Nordström: Så höjer du undervisningen med Instagram. *Skolvärlden*. <https://skolvärlden.se/artiklar/magister-nordstrom-sa-hojer-du-undervisningen-med-instagram>